

Predodžbe o Drugima u tiskovinama na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće

Anja Iveković Martinis

Tema ovog rada sastoji se od dvije međusobno povezane podteme. Prva je način na koji se reprezentira kulturne Druge u dva oblika periodičkog tiska (novinama i kalendarima) u Zagrebu u prvom desetljeću 20. stoljeća. Kao primjeri koji pružaju bogat materijal za analizu uzete su novine *Dom i svijet* (izdanja iz 1905. godine) i *Veliki ilustrovani Zabavni Koledar za godinu 1909*. Druga podtema je reprezentacija useljenika iz Austro-Ugarske u novinama različitih saveznih država u SAD-u u istom vremenskom razdoblju. Iako se često radi o stereotipnim prikazima, brojni i različiti oblici Drugosti koji se pojavljuju u zagrebačkom tisku ukazuju na interes čitateljstva za različitost i dinamiku koje oblikuju ljudsko iskustvo u globalnoj perspektivi te želju za osjećajem povezanosti sa zbivanjima u svijetu i pripadanja nekom obliku „globalnog društva“. S druge strane, prikazi austro-ugarskih imigranata u SAD-u uglavnom su izrazito negativni, prvenstveno zbog njihova velikog broja, niskog stupnja obrazovanja (nepismenosti) i nedostatka profesionalnih kvalifikacija, ali i zbog „rasnih“, odnosno biološko determinističkih predrasuda, dok se višejezičnost nekih imigranata pak prikazuje kao vrijednu divljenja i poštovanja. Dakle i pogled iz Austro-Ugarske „prema van“ i onaj iz SAD-a prema austro-ugarskim imigrantima pokazuju jasnu prisutnost stereotipova i predrasuda u konstrukciji Drugosti, ali i generalnog interesa za kulturne Druge i tendenciju da reprezentacije Drugosti postanu sastavni dio iskustva svakodnevnog života.